

Magazine : เกษตรก้าวหน้า	Date: 01-31 October 2018
'HEADLINE' : วว.เปิดตัวเบญจมาศพันธุ์ "ไทย" ใหม่	Page: 50-53
Section : -	Column Inch : 468
Circulation : -	PR Value : 258,336

ไม้ดอกไม้ประดับ เรื่อง/ภาพ : คมส์ ธนบทพิศุข

วว. เปิดตัวเบญจมาศพันธุ์ "ไทย" ใหม่ ทำชนไม้ดอกไม้ประดับ พร้อมส่งเสริมสู่เกษตรกร

"เบญจมาศ" (Chrysanthemum morifolium) ไม้ตัดดอกอีกชนิดที่มีรูปทรงสวยงาม สีสันสดใสปลูกเลี้ยงง่าย มีหลากหลายพันธุ์ จึงนิยมปลูกเลี้ยงในเชิงพาณิชย์ แต่ละปีมีมูลค่าการค้าซื้อขายทั่วโลกหลายพันล้านบาทเป็นรองก็แค่ดอกกุหลาบเท่านั้น มูลค่าการผลิตเบญจมาศเป็นไม้ตัดดอกที่มียอดการซื้อขายปีละหลายพันล้านบาท

คุณสายันต์ ตันพานิช

สำหรับเบญจมาศที่นิยมปลูกเป็นไม้ตัดดอก มี 4 ประเภท ได้แก่

1. Exhibition Type เป็นเบญจมาศที่มีลำต้นสูงใหญ่ แต่ละต้นเลี้ยงให้มีเพียง 1 ดอก ปกติจะปลูกสำหรับจัดแสดงในงานเทศกาล
2. Standard Type เป็นเบญจมาศที่มีดอกขนาดเล็กกว่า Exhibition Type แต่ละต้นมี 3-4 กิ่ง ให้ดอกเบญจมาศกิ่งละ 1 ดอก
3. Spray Type เป็นเบญจมาศที่มีดอกขนาดเล็กกว่า Standard Type แต่ละกิ่งมีหลายดอก มี 3-4 กิ่ง/ต้น หรืออาจมีมากกว่า นิยมปลูกตัดดอกขาย
4. potted Type เป็นเบญจมาศที่มีดอกขนาดเล็กกว่า Spray Type ใช้ปลูกเป็นไม้กระถาง ทรงพุ่มกะทัดรัด แตกกิ่งก้านได้มาก มีดอกดก

สำหรับประเทศไทยสามารถปลูกดอกเบญจมาศได้ในหลายพื้นที่ แต่พื้นที่ปลูกมีแนวโน้มลดลง เนื่องจากสายพันธุ์เบญจมาศที่ใช้เป็นต้นพันธุ์ดั้งเดิมมีการปลูกเลี้ยงมายาวนาน และใช้พื้นที่ปลูกเดิมแบบซ้ำ ๆ กันมานานหลายปี เป็นสาเหตุทำให้มีการสะสมโรคและแมลงศัตรูพืช รวมทั้งไวรัส ทำให้การผลิตเบญจมาศสายพันธุ์ใหม่ ๆ ออกสู่ตลาด ทำให้ไม่สามารถตอบสนองกับความต้องการของผู้บริโภคได้

การพัฒนาสายพันธุ์เบญจมาศและสร้างสายพันธุ์ใหม่ ให้มีความหลากหลาย ทั้งสีดอกและรูปทรงที่แปลกใหม่ ตลอดจนสายพันธุ์ที่มีความเหมาะสมกับภูมิอากาศและภูมิประเทศของไทย เป็นแนวทางสำคัญที่จะช่วยลดปัญหาการละเมิดลิขสิทธิ์สายพันธุ์ของต่างประเทศ ทำให้ผลผลิตไม้ดอกไม้ประดับในประเทศไทยสามารถแข่งขันกับไม้ดอกไม้ประดับที่มีการนำเข้าจากต่างประเทศ อีกทั้งยังเพิ่มขีดความสามารถในการส่งออกให้เพิ่มมากขึ้น

พัฒนาเบญจมาศต้นทางโรคด้วยวิทยาศาสตร์

เพื่อหาทางสร้างดอกเบญจมาศสายพันธุ์ใหม่ ทางสถาบันวิจัยวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีแห่งประเทศไทย (วว.) กระทรวงวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี จึงเป็นเจ้าภาพบูรณาการวิจัยร่วมกับศูนย์พัฒนาโครงการหลวงขุนวาง มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏวไลยอลงกรณ์ฯ สถาบันเทคโนโลยีนิวเคลียร์แห่งชาติ สหาคอกไม้แห่งประเทศไทย ภายใต้การสนับสนุนทุนวิจัยโดยสำนักงานพัฒนาการวิจัยการเกษตร (สวก.) ในการพัฒนาเบญจมาศสายพันธุ์ใหม่ที่มีศักยภาพในการต้านทานโรคแห่งแรกของไทย พร้อมสนับสนุนส่งเสริมให้เกษตรกรปลูกเป็นพืชเศรษฐกิจ หวังลดปัญหาการละเมิดลิขสิทธิ์สายพันธุ์ของต่างประเทศ เพิ่มศักยภาพการแข่งขัน/การส่งออกเบญจมาศไม้ดอกไม้ประดับของไทยไปตลาดโลก

vv.6 fistr pink pastel กลีบดอกชั้นในเล็ก

vv.15 fistr pink loop กลีบดอกใหญ่เป็นวงกลม

vv.17 fistr brick สีส้มแซด (สีอิฐ)

vv.18 fistr pink center สีม่วงเข้ม

vv.21 fistr pink spray มีละอองเล็ก ๆ สีม่วงจุก ๆ บนกลีบ

vv.14 fistr yellow resist สีเหลืองต้านทานโรค

ดร.อนันต์ พิริยะภัทรกิจ

นายอนันต์ พิริยะภัทรกิจ ผู้อำนวยการศูนย์พัฒนาโครงการหลวงหลวง เชียงใหม่

นายสายนันต์ ต้นพานิช รองผู้จัดการ วว. กลุ่มวิจัยและพัฒนาต้นพันธุ์พืชสวนเกษตร กล่าวว่า ผลสำเร็จและบทบาทของ วว. ว่า นับเป็นครั้งแรกของประเทศไทยในการพัฒนาสายพันธุ์เบญจมาศและสร้างสายพันธุ์ใหม่ให้มีความหลากหลายทั้งสีดอก และรูปร่างที่แปลกใหม่ ตลอดจนสายพันธุ์ที่มีความเหมาะสมกับภูมิอากาศและภูมิประเทศของไทย ตอบโจทย์ทั้งเรื่องสายพันธุ์เพราะเป็นการพัฒนาโดยหน่วยงานไทยและคนไทย สามารถส่งออกได้ถูกต้องตามกฎหมาย ตอบโจทย์ในเรื่องการตลาดเพราะคัดเลือกลักษณะที่ตลาดต้องการ และตอบโจทย์เกษตรกรผู้ปลูกเพราะถูกพัฒนาให้เป็นพันธุ์ที่ต้านทานโรคได้ดี

"ความร่วมมือกับเบญจมาศจะไม่ออกดอกตลอดทั้งปี ต้องบังคับออกดอก ซึ่งเป็นการเพิ่มต้นทุน ค่าไปทาง วว. จะดำเนินการพัฒนาสายพันธุ์ที่ออกดอกได้ทั้งปี ไม่ต้องบังคับ ผลิตต้นทุน แข่งขันกับต่างประเทศได้ ที่สำคัญมาก ๆ ก็คือ เบญจมาศพันธุ์เรายังมีสีส่งเสริมให้เกษตรกรปลูก เกษตรกรไม่ต้องจ่ายเงินซื้อลิขสิทธิ์สายพันธุ์ แต่หน่วยงานแจกจ่ายให้ฟรี

นอกจากนี้ ในด้านการตลาดเบญจมาศต้องมีหลายสี เพื่อรองรับงานหรือกิจกรรมที่หลากหลาย เพราะแต่ละงานมีความต้องการใช้ไม่เหมือนกัน เช่น งานมงคลต้องการเบญจมาศสีสดใส ดอกไม้เป็นสินค้าแฟชั่น บริโภคด้วยคาเฟ่ช้อปปิ้งง่าย ทำให้มูลค่าการตลาดคง จึงต้องพัฒนาสายพันธุ์ใหม่ ๆ เพื่อเสริมตลาดอย่างต่อเนื่อง"

กระตุ้นเบญจมาศกลายพันธุ์ เทคนิคสร้างเบญจมาศพันธุ์ใหม่

พันธุ์ดอกไม้ใหม่ๆ จะเกิดขึ้นได้ ไม่มาจากการผสมเกสรของมวลหมู่แมลงก็มาจากการมีมือคนปรับปรุงพันธุ์ที่นำเกสรมาผสมข้ามพันธุ์กัน แต่ไม่ใช่กับงานวิจัยสร้างเบญจมาศพันธุ์ใหม่ที่ใช้เทคนิคที่เรียกว่า "กระตุ้นให้เกิดการกลายพันธุ์" ดร.อนันต์ พิริยะภัทรกิจ นักวิจัยจากศูนย์เชี่ยวชาญนวัตกรรมเกษตรสร้างสรรค์ วว. กล่าวว่า ผลงานวิจัยการพัฒนาเบญจมาศสายพันธุ์ใหม่ เป็นการพัฒนาระบบการกระตุ้นให้เกิดการกลายพันธุ์ด้วยการใช้สารก่อการกลายพันธุ์หรือสาร EMS และการฉายรังสีแกมมา แนวทางปรับปรุงพันธุ์ทั้ง 2 วิธี ส่งผลให้เบญจมาศเกิดการกลายพันธุ์เป็นพันธุ์ใหม่ ๆ ซึ่งยังนำไปใช้ป็นวัตถุดิบต้นแม่พันธุ์ เพื่อการพัฒนาให้เกิดการกลายพันธุ์และสร้างสายพันธุ์ใหม่ ๆ อย่างต่อเนื่องได้ต่อไป ปัจจุบันมีมากกว่า 30 สายพันธุ์ โดยนำมาทดสอบและปลูกเลี้ยง ณ ศูนย์พัฒนาโครงการหลวงขุนวาง

จังหวัดเชียงใหม่ พร้อมทั้งเก็บข้อมูลการเจริญเติบโต ความเหมาะสมกับสภาพพื้นที่ รวมทั้งทำการประเมินศักยภาพของสายพันธุ์ ความเหมาะสมทั้งด้านสีสัน รูปทรงดอก และความคงทนของดอก เพื่อที่จะนำไปส่งเสริมเกษตรกรผู้ปลูกเลี้ยงไม่ดอก โดยข้อมูลงานวิจัยพบว่า มีสายพันธุ์เบญจมาศจำนวน 5 สายพันธุ์ ที่ผ่านการประเมินและได้รับความสนใจจากกลุ่มผู้ค้าไม้ดอก ดังนี้

1. วว.6 tistr pink pastel กลีบดอกชั้นในเล็ก
2. วว.15 tistr pink loop กลีบดอกใหญ่เป็นวงกลม
3. วว.17 tistr brick สีส้มแสด (สีอิฐ)
4. วว.18 tistr pink center สีม่วงเข้ม
5. วว.21 tistr pink spray มีละอองเล็ก ๆ สีม่วง

จุฑา บณกลิบ

ผลจากการทดลองปลูกในพื้นที่ดังกล่าวยังได้สายพันธุ์ที่มีความต้านทานต่อโรคอีก 1 สายพันธุ์คือ วว.14 tistr yellow resist สีเหลือง มีความทนต่อโรคราสนิมได้ดี

ดร.อนันต์ฝากคำแนะนำสำหรับผู้สนใจปลูกเบญจมาศว่า ควรมีการกำหนดพื้นที่ในการเพาะปลูก เนื่องจากบางสายพันธุ์มีความอ่อนแอต่อการเกิดโรค ซึ่งอาจทำให้เกิดการระบาดของโรคหรือมีผลกระทบต่อการปลูกเลี้ยงพืชคัดดอกชนิดอื่น ๆ ทำให้เกิดความเสียหายคามไปด้วย นอกจากนี้ควรมีการศึกษามลกระทบที่อาจเกิดต่อการปลูกเลี้ยงเพิ่มเติม เช่น ราคาผลผลิตในแต่ละช่วงฤดูกาล รวมทั้งวิธีการป้องกันและกำจัดโรค เพื่อให้เกษตรกรที่ปลูกเลี้ยงมีแนวทางป้องกัน และควรลดการนำเข้าสายพันธุ์จากต่างประเทศ เพื่อสร้างมูลค่าเพิ่มให้กับสายพันธุ์ที่ปลูกเลี้ยงภายในประเทศ"

สนใจเรื่องเบญจมาศ ติดต่อ ดร.อนันต์ โทร. 0-2577-9000 โทรสาร 0-2577-9009 E-mail : anan_p@tistr.or.th

เทคนิคปลูกเบญจมาศของโครงการหลวงขุนวาง

ศูนย์พัฒนาโครงการหลวงขุนวาง จังหวัดเชียงใหม่ ก่อตั้งเมื่อปี พ.ศ. 2525 โดยเข้าไปส่งเสริมเกษตรกรในพื้นที่ปลูกพืชผักหลากหลายชนิดเพื่อลดการปลูกฝิ่นป่าสำหรับการปลูกดอกเบญจมาศที่นับว่าเป็นแหล่งเรียนรู้ที่สำคัญ มีวิธีการและเทคนิคในการปลูกดอกเบญจมาศที่น่าสนใจดังนี้

การปลูกดอกเบญจมาศ

เลือกต้นพันธุ์ที่มีขนาดใกล้เคียงกัน ปลูกลงในแปลงเดียวกัน ก่อนปลูกควรรดน้ำให้ดินชุ่มชื้นเสียก่อน ควรปลูกในตอนเย็นเพราะจะทำให้ต้นพันธุ์ไม่เหี่ยวสามารถตั้งตัวได้เร็ว

การเด็ดยอด

ตามปกติการปลูกเบญจมาศมักจะมีกรเด็ดยอดเพื่อให้ต้นแตกกิ่งข้างมากขึ้น และจำนวนดอกเพิ่มขึ้นตามจำนวนกิ่ง นอกจากนี้ยังช่วยให้ดอกที่ได้มีคุณภาพใกล้เคียงกัน และบานพร้อม ๆ กัน การเด็ดยอดมักจะทำกันทันทีเมื่อเบญจมาศตั้งตัวได้หรือหลังจากปลูกประมาณ 5-10 วัน ส่วนมากนิยมเด็ดยอดดอกประมาณ 1 นิ้ว

การเด็ดยอดจะมีข้อเสียคือ ถึงแม้จะได้ดอกมากก็จริง แต่ดอกมักจะเล็กขายได้ราคาต่ำ สำหรับการปลูกแบบไม่เด็ดยอดคือปลูกแบบต้นเดียวดอกเดียว (กิ่งข้างที่แตกออกมาใหม่ถูกปลิดทิ้งหมด) ดอกจะมีขนาดเล็ก ก้านดอกยาว แข็งแรง ประหยัดเวลาและแรงงานในการเด็ดยอด

การปลิดดอกข้าง

ถ้าต้องการให้ดอกเบญจมาศมีขนาดใหญ่ตามความต้องการจะต้องมีการปลิดดอกที่ล้อมรอบดอกยอด และดอกที่แตกตามซอกใบให้หมด ให้แต่ละกิ่งเหลือแต่ดอกยอดดอกเดียว การปลูกเบญจมาศให้มีดอกขนาดใหญ่โดยใช้วิธีปลิดดอกข้าง ใช้ได้แค่เฉพาะบางพันธุ์ เช่นพันธุ์เหลืองเขียว เหลืองไข่ บางพันธุ์ที่ต้องการดอกช่อ เช่นพันธุ์เหลืองทอง

การปลิดดอกข้างจะต้องทำให้ทันเวลาไม่ช้าหรือเร็วเกินไป ควรปลิดเมื่อดอกข้างมีขนาดโตพอสมควรคือขนาดเท่ากับหัวไม้ขีดไฟ วิธีปลิดที่ถูกต้องคือหงายมือขึ้น สอดมือระหว่างนิ้วชี้และนิ้วกลาง เข้ายึดกิ่งที่ต้องการจะปลิดดอกข้างไว้ แล้วใช้นิ้วโป้งนิ้วกลางสัมผัสดอกตูมที่ต้องการปลิด แล้วกดพับเข้าหาตัวเรือดอกจะหักทันที ไม่ควรใช้วิธีเด็ด เพราะเสียเวลาและทำให้ก้านดอกที่ถูกเด็ดจะเหลือค้างคิอยู่ทำให้ก้านดอกไม่เรียบ

การเพิ่มแสงไฟ

เบญจมาศเป็นพืชที่ไวต่อความยาวของวันหรือช่วงแสง ส่วนใหญ่เป็นพืชวันสั้น ถ้าเบญจมาศได้รับแสงในเวลากลางวันเกิน 13 ชั่วโมงครั้ง เบญจมาศจะไม่ออกดอก หรืออีกนัยหนึ่งคือถ้าเบญจมาศได้รับแสงน้อยกว่า 13 ชั่วโมงครั้ง เบญจมาศจะออกดอก ความยาวของช่วงแสงในทุกภาคของประเทศไทยและทุกฤดูมีประมาณ 12 ชั่วโมงครั้ง

ดังนั้น เบญจมาศจึงสามารถปลูกและออกดอกได้ทุกฤดูในประเทศไทย แต่สิ่งที่สำคัญคือต้องพยายามให้ต้นเบญจมาศมีโอกาสเจริญเติบโตทางกิ่งก้านอย่างพอเพียงก่อนที่จะออกดอก มิฉะนั้นดอกเบญจมาศจะมีคุณภาพไม่ดี คือก้านดอกสั้นและมีขนาดเล็ก ใบไม่งามและจำนวนใบไม่มาก ดอกมีขนาดเล็ก

การแก้ไขให้เบญจมาศมีโอกาสเจริญเติบโตทางกิ่งก้านอย่างพอเพียงก่อนออกดอก ทำได้โดยการให้แสงไฟให้ยาวนานเพิ่มขึ้น อาจจะเป็นอีก 3-5 ชั่วโมงแล้วแต่พันธุ์ของแต่ละพื้นที่ ๑

กรณีที่ปลูกเด็ดยอดเพื่อให้ได้ดอกมากควรใช้ระยะปลูก 15x15 เซนติเมตร หรือ 20x20 เซนติเมตร แต่ในกรณีที่ไม่เด็ดยอดควรใช้ระยะปลูก 10x10 เซนติเมตร ควรปลูกหมุนเวียนกับพืชอื่น ๆ เช่น พืชพวกถั่วและผักต่าง ๆ หากปลูกซ้ำที่เดิมบ่อย ๆ จะเป็นพิษสะสมโรคแมลง และเมื่อปลูกแล้วควรคลุมด้วยฟางข้าวหรือวัสดุอื่น ๆ ฤดูปลูกที่เหมาะสมกับชนิดพันธุ์ เช่น พันธุ์เหลืองเขียว มักจะปลูกปลายฤดูหนาวเพื่อให้ดอกบานในฤดูร้อน หรือพันธุ์เหลืองคาถามักปลูกต้นฤดูหนาวเพื่อให้ดอกบานในเดือนกุมภาพันธ์-มีนาคม

การให้น้ำ

ในระยะ 7-10 วัน ภายหลังการย้ายเบญจมาศลงปลูกในแปลงแล้วควรรดน้ำเช้า-เย็น เมื่อต้นกล้าตั้งตัวได้แล้วให้รดน้ำวันละครั้งในตอนเช้า การรดน้ำควรระมัด

จนใจเพื่อให้โอกาสน้ำไหลซึมผ่านลงไปในดินให้มากพอ เพื่อป้องกันอันตรายอันเกิดจากการสะสมของเกลือซึ่งเป็นอันตรายกับต้นเบญจมาศ และหลีกเลี่ยงการให้น้ำแบบใช้แรงสาดหรือใช้ลาจรงเรือที่มีเครื่องพ่นน้ำออก 2 ข้างจะทำให้เบญจมาศเปียกทั้งต้นและใบอาจก่อให้เกิดโรคราได้ง่ายมาก

การใส่ปุ๋ย

ปุ๋ยที่ให้แก่เบญจมาศในระยะแรกควรเป็นปุ๋ยที่มีไนโตรเจนสูงกว่าฟอสฟอรัสและโพแทสเซียม คือปุ๋ยในอัตราส่วน 3:2:1 ใส่ทุก 7 วัน เพื่อเร่งให้มีการเจริญเติบโตทางลำต้น หลังปลูก 2 เดือน เปลี่ยนเป็นสูตรไนโตรเจนต่ำ ฟอสฟอรัสสูง อัตราส่วน 1:2:1 เพื่อช่วยในการเจริญเติบโตของดอก โดยใส่ทุก 10 วัน กระทั่งเก็บดอก